

Irena Lesjak

## POROČILO O UREJANJU FOTODOKUMENTACIJE SLOVENSKEGA NARODOPISNEGA INŠTITUTA URBAN JARNIK V CELOVCU

Študentki etnologije in kulturne antropologije Irena Lesjak (1. letnik) in Jelka Pšajd (4. letnik) sva v preteklem študijskem letu urejali fotodokumentacijo Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik v Celovcu in v zvezi z opravljenim delom podajava kratko poročilo.

Najino delo na projektu sistematizacije ureditve fototeke se nanaša na njeno poenoteno klasifikacijo, ki jo izvajava s pomočjo sistematike, uveljavljene pri klasificiranju fotografskega in pri drugih področjih dokumentacije pridobljenega gradiva v Slovenskem etnografskem muzeju.

Klasifikacija je zelo natančna v sklopu tem, ki zajemajo materialno kulturo, njena razčlenjenost pa ima v mnogočem svoje prednosti. Omogoča takojšnjo in natančno umestitev fotografije v klasifikacijski sistem ter s tem tudi v mnogočem olajša iskanje želene fotografije. Prav v teh prednostih, ki jih omogoča s svojo razvejanostjo, pa bo marsikdo videl tudi njene pomanjkljivosti.

Predvsem se največkrat pojavljajo vprašanja o smotnosti uporabe tako strokovno zasnovane in natančne klasifikacije v fototekah manjšega obsega. Zavedati se je treba dejstva, da se fototečno gradivo povečuje iz leta v leto. Zato je vsekakor bolj smotno, da že od samega začetka uporabljamo natančno zasnovano strokovno sistematiko. S tem si prihranimo čas, ki bi ga potrebovali kasneje za dopolnjevanje in spreminjanje že obstoječih tem zaradi naraščajočega števila enot v fotografskem gradivu.

Moje delo je potekalo tako, da sem na podlagi fotokopij fototeke KKZ klasificirala vsako fotografijo glede na sistematiko. Poiskala sem vsa gesla, pod katera bi bilo fotografijo mogoče umestiti, in jih napisala na fotokopijo. Pri tem je bilo najpomembneje izbrati prvo geslo, kajti pod njim bo shranjena fotografija, medtem ko so druga gesla le v oporo pri iskanju. To delo je bilo le predpriprava za kasnejše hitrejše vnašanje podatkov v računalnik. Poleg tega je bilo potrebno na fotokopijah označiti še vsa gesla s pomanjkljivimi podatki.

Vsekakor je pri sami klasifikaciji prihajalo tudi do komplikacij, ki so nastajale predvsem zaradi specifičnosti sistematike v SEM. Pri tem mislim predvsem na različno razvejanost določenih tem. Zavedati se moramo, da je sistematika razdeljena glede na fotografsko gradivo, ki ga hrani Slovenski etnografski muzej, in je razvejana glede na njegove potrebe. Iz tega sledi, da je potrebno razširiti določene teme glede na fotografsko gradivo, ki ga ima Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik. Razširitev tem bo mogoča šele po natančnem pregledu celotnega fotografskega gradiva. V tej smeri sva se dogovorili z Marijo Makarovič, da se po končanem delu

(klasifikaciji fotografskega gradiva na podlagi sistematike SEM) zberemo, pregledamo vso gradivo in na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti te klasifikacije razširimo teme tam, kjer bo to potrebno. Največ teh razširitev bo potrebno na področju socialne in duhovne kulture, kajti prav tu je sistematika SEM skopo razdeljena in ne omogoča natančnejše umestitve fotografij.

Naj na kratko strnem svoje dosedanje ugotovitve. V fototeki SNIJ je največ fotografij s področja materialne kulture, znotraj te pa prevladujeta sklopa, ki dokumentirata nošo in stavbarstvo. Ta sklopa sta obsežna predvsem zahvaljujoč nekaterim projektom, ki so potekali na območju Koroške. S področja oblačilne kulture je največji del prispevala Marija Makarovič s svojim raziskovalnim delom in tako ustvarila neprecenljivo zbirko, ki je pomemben dokument o oblačilnem videzu Korošcev. Seveda pa so k projektu Marije Makarovič sodili tudi obširni fotografski zapisi najrazličnejših šeg in delovnih navad tamkajšnjih ljudi, ki so prav tako zelo pomemben del tega opusa. Fotografije stavbarstva in bivalne kulture so prispevali mnogi posamezniki in raziskovalci iz Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo iz Ljubljane. V tej zbirki me je presenetilo predvsem veliko število fotografij z motivi najrazličnejših kapelic in znamenj.

Napaka ali pomanjkljivost te fototeke, tako kot mnogih drugih, je predvsem v slabi dokumentiranosti samih fotografij, tako tistih, posnetih na terenu, kot tistih, preslikanih iz zasebnih zbirk. Zaradi tega je sama klasifikacija določene fotografije brez ustreznih in natančnih podatkov otežena. To je predvsem krivda raziskovalcev in njihove nediscipliniranosti, zaradi katere je veliko fotografij popolnoma neuporabnih. Dejstvo je, da lahko le natančno dokumentirana fotografija predstavlja uporaben dokument in s tem nepogrešljiv zapis nekega časa. Brez ustreznih podatkov pa je določen dokument (ne le fotografija) za nas brez vrednosti in kot takega ga lahko le zavržemo. Tega bi se morali zavedati vsi.

Pomembno se mi zdi še, da omenim računalniški program (ki je v izdelavi) za omogočanje računalniškega vodenja dokumentacije in klasifikacije fotomateriala SNIJ in probleme ali vprašanja, ki se mi porajajo v zvezi z njim. Najpomembnejše je, da je narejen kvalitetno, tako, da je proces dokumentiranja čim lažji in preglednejši, kajti to omogoča tudi kasnejše lažje iskanje želene fotografije. Priporočljivo bi bilo poenotenje računalniških programov med SEM in SNIJ, kajti s tem bi v prihodnosti lahko vzpostavili računalniške povezave, ki bi omogočale obojestranski vpogled v fototeki tako ene kot druge institucije. Prvi korak k temu pa je vsekakor uporaba (z izpopolnitvami) njihove sistematike. Vsekakor bi bilo to v interesu vseh nas in ne le tistih, ki so zaposleni v teh dveh ustanovah.

*Na terenu v okolici Brezice.  
Foto: Ivanica Pochar, 1985. Iz arhiva MM.*